

การบรรเทาความทุกข์ ในระหว่างที่มีความขัดแย้ง : ความเกี่ยวพันระหว่างพุทธศาสนากับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ
(International Humanitarian Law : IHL)

การประชุมระหว่างประเทศ ณ เมืองดัมบูลลา ประเทศศรีลังกา วันที่ 4-6 กันยายน พ.ศ. 2562 แถลงการณ์ฉบับแรก

แม้ว่าปัจจุบันนี้มีพุทธศาสนิกชนกว่าครึ่งพันล้านคนทั่วโลก

ก็ยังไม่มีการศึกษาวิจัยอย่างเป็นระบบมุ่งเน้นความเกี่ยวพันระหว่างพุทธศาสนาและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (IHL) ที่รู้จักกันในนาม “กฎหมายสงคราม” หรือ “กฎหมายการขัดกันทางอาวุธ”

กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศประกอบด้วยอนุสัญญาเจนีวาและพิธีสารเพิ่มเติมอื่นๆ

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบรรเทาความทุกข์ในระหว่างที่มีการขัดกันทางอาวุธโดยการปกป้องผู้ที่ไม่ได้มีส่วนร่วมหรือที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องข้ออีกต่อไปในการสู้รบดังกล่าว และควบคุมวิธีการทำสงคราม

ตลอดประวัติศาสตร์อันยาวนานของศาสนาพุทธที่ผ่านมา ศาสนาพุทธนั้นได้ต่อสู้กับความเป็นจริงของสงครามมาตลอด

แต่ศาสนาพุทธได้มอบคำแนะนำด้านใดบ้างแก่ผู้ที่ตกอยู่ท่ามกลางการสู้รบ

และในกรณีนี้สามารถเปรียบเทียบศาสนาพุทธกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศได้อย่างไรบ้าง

ดังนั้นทั้งช่วงเวลาและประเด็นดังกล่าวเหมาะสมที่ควรมีการศึกษาหลักการด้านจริยธรรมและประเพณีทางกฎหมายทั้งสองนี้

มุมมองแบบสหวิทยาการ (inter-disciplinary perspectives)

การประชุมครั้งนี้จัดขึ้นโดยความร่วมมือระหว่างคณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (ICRC)

กับมหาวิทยาลัยและองค์กรต่างๆ เป็นจำนวนมาก

จะแสวงหาความเกี่ยวพันระหว่างพุทธศาสนาและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

และส่งเสริมให้มีการสนทนาที่สร้างสรรค์และการแลกเปลี่ยนระหว่างหลักการทั้งสอง

การประชุมดังกล่าวจะทำหน้าที่เป็นจุดเริ่มต้นเพื่อทำความเข้าใจว่าพระพุทธศาสนามีส่วนช่วยในการควบคุมความขัดแย้งได้

อย่างไร และเสนอแนวทางการดำเนินการและการปฏิบัติสำหรับพระสงฆ์และบุคคลทั่วไปในช่วงที่เกิดสงคราม

ซึ่งบุคคลทั่วไปในที่นี้หมายถึงเจ้าหน้าที่รัฐและเจ้าหน้าที่ทหาร กลุ่มติดอาวุธอิสระรวมถึงพลเรือน

การประชุมครั้งนี้ให้ความสนใจกับประเด็นการดำเนินการของการขัดกันทางอาวุธ

ไม่ให้ความสำคัญกับต้นเหตุหรือการอ้างเหตุผลของการขัดกันดังกล่าวซึ่งไม่ได้อยู่ภายใต้กรอบของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

นอกจากการแสวงหาความเกี่ยวพันระหว่างกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและจริยธรรมทางพุทธศาสนาแล้ว การประชุมดังกล่าวจะทำการศึกษาว่าผู้ทำการรบและชุมชนชาวพุทธเข้าใจกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในระดับใดและสอดคล้องกับหลักคำสอนและการปฏิบัติของพุทธศาสนาอย่างไร และสามารถนำประสบการณ์จากการขัดกันทางอาวุธของตนเองมาใช้ในการสนับสนุนส่งเสริมกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและหลักการทางพุทธศาสนาได้อย่างไร ซึ่งจะช่วยปรับปรุงการปฏิบัติการสู้รบในพื้นที่จริงได้

ผลงานที่จะนำเสนอในที่ประชุมจำเป็นต้องตอบข้อสงสัยต่อไปนี้อย่างน้อยหนึ่งข้อ:

1. จริยธรรมทางพุทธศาสนาและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศมีความเกี่ยวพันในลักษณะใดบ้าง
2. กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศตรงกับหลักคำสอนและการปฏิบัติของพุทธศาสนาในแง่ใด มีคำสอนและประเพณีของพุทธศาสนาใดที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและสถานการณ์การขัดกันทางอาวุธมากที่สุด
3. มาตรการใดมีประโยชน์ในการควบคุมการทำสงครามและบรรเทาความทุกข์ทรมานระหว่างการขัดกันทางอาวุธตามคำสอนและขนบธรรมเนียมนิยมของพุทธศาสนา
4. ชุมชนชาวพุทธมีแนวความคิดและเข้าใจกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างไร และกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศสอดคล้องกับหลักคำสอนและการปฏิบัติของพุทธศาสนาอย่างไร
5. สามารถคาดหวังความเห็นชอบและการยึดมั่นในกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศโดยทั่วไป และหลักเกณฑ์เฉพาะต่างๆ ของกฎหมายดังกล่าวจากชุมชนชาวพุทธได้ในระดับใด จุดยืนทางทฤษฎีของศาสนาพุทธเกี่ยวข้องกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศคืออะไร และชาวพุทธสามารถมีส่วนร่วมกับกฎหมายนี้ได้อย่างไร
6. คำสอนและการปฏิบัติทางพุทธศาสนาสามารถให้คำแนะนำในทางปฏิบัติและทรัพยากรใดบ้างแก่ผู้ทำการรบและชุมชนชาวพุทธที่เกี่ยวข้องกับการขัดกันทางอาวุธ และสามารถนำประสบการณ์การขัดกันทางอาวุธของตนเองโดยตรงนั้นมาใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติทางสงครามได้อย่างไรบ้าง
7. เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลคำสอนทางศาสนาพุทธแนวปฏิบัติและแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ เช่น การจัดการและการรักษาผู้บาดเจ็บและศพในระหว่างการขัดกันทางอาวุธรวมถึงการปฏิบัติต่อเชลยศึก / ผู้ต้องขัง

8.

เพื่อศึกษาว่าการประยุกต์ใช้หลักการทางพุทธศาสนามีผลในเชิงบวกอย่างไรต่อการดำเนินการการขัดกันทางอาวุธในประวัติศาสตร์ของพุทธศาสนา

ขอเรียนให้ทราบว่าการประชุมครั้งนี้จะไม่รับบทความที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับต้นเหตุและการอ้างเหตุผลในการทำสงคราม การป้องกันความขัดแย้ง การรักษาสันติภาพ การไกล่เกลี่ย การแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง การปรองดองหลังเกิดความขัดแย้งและการเมืองว่าด้วยอัตลักษณ์ (identity politics)

ซึ่งไม่อยู่ในประเด็นของพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

อนึ่งการประชุมครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือสร้าง

ความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างผู้เข้าร่วมประชุมต่างๆ เพื่อส่งเสริมกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและหลักการทางพุทธศาสนาซึ่งอาจช่วยลดความทุกข์ในสถานการณ์การขัดกันทางอาวุธ

มีนักวิชาการด้านพุทธศาสนาผู้ทรงเกียรติจำนวนมากทำงานร่วมกับ ICRC

เพื่อจัดทำรายงานเชิงสำรวจฉบับแรกเกี่ยวกับศาสนาพุทธและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

(โดยสามารถดูร่างฉบับล่าสุดได้ที่ [ที่นี่](#)) ซึ่งพยายามศึกษาขอบเขตของการวิจัย เช่น หัวข้อ

แหล่งข้อมูลและวิธีการเพื่อให้ผู้อ่านคุ้นเคยกับเนื้อหาที่มีอยู่ในปัจจุบันรวมทั้งเนื้อหาและคำถามที่อาจจะกล่าวถึง โดยจะมีการปรับปรุงเอกสารฉบับนี้และเอกสารอื่นๆ

ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและการจัดการการประชุมบนหน้าเพจนี้อย่างเป็นประจำ

หากผู้วิจัยมีข้อสงสัยเกี่ยวกับหัวข้อหลักของการประชุมนี้ ซึ่งเป็นที่เข้าใจได้

เนื่องจากก่อนหน้านี้การวิจัยในด้านนี้อาจมีค่อนข้างจำกัดหรืออาจจะไม่เคยมีมาก่อน ท่านสามารถติดต่อเราได้

(โดยรายละเอียดด้านล่าง)

ผู้จัดการประชุมคาดว่าจะได้รับบทความที่มีความยาว 200-300 คำพร้อมบทความเพิ่มเติมความยาว 1,000

คำและประวัติการทำงานโดยย่อไม่เกินหนึ่งหน้า A4 จากผู้วิจัยและผู้เชี่ยวชาญจากสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เช่น

นอกจากนักวิชาการทางพุทธศาสนาและนักกฎหมายแล้ว ผู้สมัครยังอาจหมายถึงผู้ทำกรรพหรืออดีตผู้ทำกรรพ

บุคลากรทางทหารหรือผู้เชี่ยวชาญด้านอื่นๆ การนำเสนอในที่ประชุมจะใช้เวลา 20-30

นาทีจากนั้นจะมีการถามคำถามโดยใช้เวลาไม่นาน

ภาษาหลักที่ใช้สำหรับการประชุม (และเอกสารที่จัดส่ง) คือ ภาษาอังกฤษและภาษาสิงหล ถึงแม้จะมีการรับเอกสารภาษาอื่นๆ ด้วย เช่น ภาษาไทย ภาษาพม่าและภาษาทมิฬ (โปรดสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติม)

โดยผู้จัดการประชุมจะจัดหาลำโพงมาให้ในที่ประชุม

กรุณาส่งบทคัดย่อ บทคัดย่อเพิ่มเติมและประวัติการทำงานโดยย่อไม่เกินหนึ่งหน้าทางอีเมลให้กับ **Mr. Budi Hernawan** ที่ bhernawan@icrc.org ภายในวันที่ 25 เมษายน 2562

สอบถามเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อหา/แง่มุมต่างๆ ด้านวิชาการของการประชุม

ข้อกำหนดเกี่ยวกับการส่งเอกสารและเนื้อหาการปฏิบัติอื่นๆ ได้ที่:

- Mr. Sylvester Worthington ที่ syworthington@icrc.org สำนักงาน: (+94)112503346 ต่อ 118
โทรศัพท์มือถือ (+94)772268290 (สำหรับผู้ใช้ภาษาสิงหลและผู้ที่อยู่ในประเทศศรีลังกา)
- Mr. Budi Hernawan ที่ bhernawan@icrc.org (สำหรับผู้ที่อยู่ในทวีปเอเชียใต้และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้)
- Mr. Andrew Bartles-Smith ที่ anbartlessmith@icrc.org (สำหรับผู้ที่อยู่ที่อื่นๆ)

โดยทาง ICRC

พร้อมกับเครือข่ายผู้เชี่ยวชาญด้านพุทธศาสนาและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศจะคอยให้ความช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถ

ผู้จัดการประชุมมีความประสงค์จะรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเดินทางสำหรับผู้เข้าร่วมที่ได้รับการคัดเลือกซึ่งไม่ได้สังกัดหน่วยงานทางวิชาการใดหรือผู้ที่ไม่สามารถจัดหาค่าเดินทางได้ มีการจัดที่พักไว้สำหรับวิทยากรทุกท่านที่ได้รับการตอบรับ กรุณาระบุในบทคัดย่อว่าท่านต้องการทำเรื่องขอรับค่าใช้จ่ายในการเดินทางหรือไม่

ICRC เป็นองค์กรที่ไม่เลือกปฏิบัติ เป็นกลางและเป็นอิสระ

ปฏิบัติภารกิจด้านมนุษยธรรมเพื่อปกป้องคุ้มครองชีวิตและศักดิ์ศรีของผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการขัดกันทางอาวุธและสถานการณ์ความรุนแรงอื่นๆ และให้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้ ICRC

พยายามลดความทุกข์โดยการส่งเสริมและการพัฒนามาตรฐานด้านมนุษยธรรมและหลักการด้านมนุษยธรรมสากล

หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ ICRC กรุณาเข้าชมเว็บไซต์ของเรา

กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

INTERNATIONAL HUMANITARIAN LAW (IHL)

กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (IHL) คือ กฎข้อบังคับที่พยายามจำกัดผลกระทบจากการขัดกันทางอาวุธ ปกป้องคุ้มครองชีวิตและศักดิ์ศรีของบุคคลที่ไม่มีส่วนร่วมหรือไม่สามารถร่วมทำการรบในสงครามได้อีกต่อไป และบังคับใช้ข้อจำกัด เกี่ยวกับวิธีการทำสงคราม

สาระสำคัญของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศประกอบด้วยอนุสัญญาเจนีวาปี 1949

ซึ่งได้รับการให้สัตยาบันเกือบทุกประเทศทั่วโลกและพิธีสารเพิ่มเติมอื่นๆ ของอนุสัญญาดังกล่าว

โดยทั่วไปการสงครามต้องเป็นไปตามหลักการและธรรมเนียมปฏิบัติบางอย่าง

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่ากฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศมีรากฐานมาจากกฎข้อบังคับของอารยธรรมและศาสนาโบราณ การประมวลกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศอย่างเป็นทางการเป็นสากลเริ่มต้นขึ้นในศตวรรษที่ 19

เมื่อมีการใช้อนุสัญญาเจนีวาแรกในปี 1864 ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาประเทศต่างๆ ได้ตกลงทำการประมวลกฎหมายต่าง ๆ เพื่อให้เท่าทันกับการพัฒนาของวิธีการสงครามและผลลัพธ์ทางมนุษยธรรมที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศสร้างความสมดุลระหว่างการใส่ใจด้านมนุษยธรรมและข้อกำหนดทางทหารของรัฐบาลและกลุ่มกองกำลังที่มีส่วนร่วมในการขัดกันทางอาวุธ มีเนื้อหาครอบคลุมวงกว้าง อาทิเช่น

การปกป้องคุ้มครองทหารที่บาดเจ็บและป่วย การปฏิบัติต่อเชลยศึกและบุคคลที่ถูกควบคุมตัวอันเนื่องจากการขัดกันทางอาวุธ การคุ้มครองพลเรือนและวัตถุทางพลเรือน ข้อจำกัดในการใช้อาวุธบางอย่าง (เช่น อาวุธชีวภาพและเคมีและทุ่นระเบิด) และวิธีการสงคราม ตามกฎทั่วไป

กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศห้ามมิให้มีวิธีการสงครามที่ก่อให้เกิดการบาดเจ็บอันเกินควรหรือความทุกข์ทรมานเกินจำเป็น รวมถึงสิ่งที่ขัดขวางการดำรงชีวิตและก่อให้เกิดความเสียหายอย่างรุนแรงต่อสิ่งแวดล้อม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้ามมิให้ฆ่าหรือทำร้ายฝ่ายตรงข้ามที่ยอมจำนนหรือไม่สามารถป้องกันตนเองได้

ผู้ได้รับบาดเจ็บและป่วยจะต้องได้รับการดูแลโดยฝ่ายที่มีอำนาจเหนือตน บุคลากร

หน่วยงานและการขนส่งทางการแพทย์ทั้งหมดจะต้องได้รับการคุ้มครอง

ประชากรพลเรือนที่ได้รับผลกระทบจากความขัดแย้งต้องได้รับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมด้วยความยินยอมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ยังมีกฎข้อบังคับที่มีรายละเอียดเกี่ยวกับเงื่อนไขการควบคุมตัวเชลยศึกและการปฏิบัติต่อพลเรือนภายใต้อำนาจของ

ข้าศึก ห้ามมิให้มีการล่องละเมิดศักดิ์ศรีส่วนบุคคล เช่น การข่มขืนและการทรมาน วัตถุทางพลเรือนที่ได้รับความคุ้มครอง คือ ทรัพย์สินทางวัฒนธรรม สถานที่สักการะบูชาและวัตถุที่จำเป็นต่อความอยู่รอดของประชากรพลเรือน (เช่น พืชผล เชื้อและฝ้ายกั้นน้ำ) รวมถึงงานและระบบการติดตั้งต่างๆ ที่มีอันตราย (เช่น โรงไฟฟ้านิวเคลียร์)

กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศควบคุมการดำเนินการพื้นฐานของการสู้รบตามหลักการสามประการ ได้แก่ การแยกแยะ (Distinction) ความได้สัดส่วน (Proportionality) และการระมัดระวัง (Precaution)

หลักการการแยกแยะกำหนดไว้ว่าทุกฝ่ายที่เข้าร่วมการขัดกันทางอาวุธต้องแยกแยะระหว่างพลเรือน/วัตถุทางพลเรือน กับพลรบ/เป้าหมายทางทหาร จุดประสงค์เพื่อปกป้องพลเรือน ทรัพย์สินพลเรือนและประชากรพลเรือนทั้งหมด ซึ่งตามหลักการนี้ห้ามมิให้มีการโจมตีโดยไม่กำหนดเป้าหมาย

หลักการของความได้สัดส่วนซึ่งเป็นผลพวงมาจากหลักการแยกแยะได้กำหนดว่า

การเสียชีวิตและทรัพย์สินของพลเรือนหรือการบาดเจ็บของพลเรือนจะต้องไม่รุนแรงมากเกินไปเมื่อเปรียบเทียบกับความได้เปรียบทางการทหารที่เห็นชัดและเป็นรูปธรรม เพื่อทำการบังคับใช้ข้อจำกัดและข้อห้ามในการโจมตีเป้าหมาย

หลักการระมัดระวังกำหนดให้ทุกฝ่ายที่มีการขัดกันทางอาวุธใช้ความระมัดระวังเป็นพิเศษ เช่น

ก่อนทำการโจมตีต้องตรวจสอบว่าเป้าหมายนั้นคือเป้าหมายทางทหาร หรือทำการแจ้งเตือนพลเรือนก่อนการโจมตี

นอกจากนี้ยังหมายรวมถึงข้อจำกัดเกี่ยวกับเวลาและสถานที่ในการโจมตี

กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายระหว่างประเทศ

เป็นกฎข้อบังคับที่ควบคุมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ซึ่งประกอบด้วยสนธิสัญญาหรืออนุสัญญา

กฎหมายจารีตประเพณีและหลักกฎหมายทั่วไป

โดยต้องแยกแยะความแตกต่างระหว่างกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศซึ่งควบคุมการปฏิบัติของฝ่ายต่างๆ

ที่มีการขัดกันทางอาวุธ (jus in bello) และกฎหมายระหว่างประเทศที่กำหนดไว้ในกฎบัตรสหประชาชาติ

ซึ่งกำหนดว่าประเทศหนึ่งอาจใช้กองกำลังติดอาวุธอย่างถูกกฎหมายเพื่อต่อสู้กับอีกประเทศหนึ่ง (jus ad bellum) ดังนั้น

กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศจะมีผลบังคับใช้เฉพาะในกรณีที่เกิดการขัดกันด้วยอาวุธเท่านั้น

โดยไม่เกี่ยวข้องกับการอ้างเหตุผลในการทำสงครามการป้องกันความขัดแย้ง การสร้างสันติภาพ

การแก้ไขข้อขัดแย้งหรือการประนีประนอม

หากต้องการข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ศูนย์ทรัพยากร ICRC

ในเว็บไซต์ของเราโดยเฉพาะหน้าเพจเกี่ยวกับสงครามและกฎหมาย ถือเป็นแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์อย่างยิ่ง

ไม่ว่าจะเป็นเนื้อหาเบื้องต้น เนื้อหาที่สมบูรณ์และคำอธิบายทั้งหมดเกี่ยวกับอนุสัญญาเจนีวา พิธีสารเพิ่มเติมและเครื่องมืออื่น ๆ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลสรุปย่อเกี่ยวกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

ภาพยนตร์ความยาวห้าหน้าที่และหนังสือแนะนำเบื้องต้นที่มีเนื้อหาครอบคลุมกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

นอกจากนี้ยังสามารถเข้าถึงข้อมูลเอกสารข้อเท็จจริงอื่นๆ

อีกมากมายเกี่ยวกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่นี่

ท่านสามารถติดต่อเราได้ทันทีหากต้องการข้อมูลเพิ่มเติม

เนื้อหาต่อไปนี้มีคำคัดจากรายงานเกี่ยวกับจุดยืนของศาสนาพุทธและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่มีเนื้อหายาวกว่า ซึ่งจะใช้จัดทำสาระสำคัญเหล่านี้พร้อมรายละเอียดมากขึ้น **ขอแนะนำให้ท่านอ่านสองส่วนแรกก่อน**

ทัศนคติทั่วไปของพุทธศาสนาที่มีต่อการขัดกันทางอาวุธ

ใน “พุทธศาสนาและกฎหมายมนุษยธรรม” (คู่มือกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในเอเชียใต้ 3, 2007) นายคริสโตเฟอร์ เกรกอรี วีราแมนทรี (Christopher Gregory Weeramantry) นักนิติศาสตร์ชาวศรีลังกา (2469-2560) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพุทธศาสนาว่า

ในระบบที่การสงครามไม่เป็นที่ยอมรับ [ว่ามีความถูกต้องแท้จริง]

เป็นปกติที่จะมีการกล่าวถึงการปฏิบัติในการทำสงครามเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลย

หลักการที่นำมาปรับใช้จะอ้างอิงจากหลักการทั่วไปที่เกี่ยวกับศักดิ์ศรีและคุณค่าของความเป็นมนุษย์

หลักการทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติและทัศนคติที่มีต่อผู้อื่น

การเคารพธรรมชาติและสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตและแนวคิดเกี่ยวกับความประพฤติที่เหมาะสม

คำกล่าวของวีราแมนทรีมีประโยชน์ต่อการศึกษาว่าพุทธศาสนามีแนวคิดเชิงกว้างเช่นไรต่อสงคราม

ตั้งนั้นการศึกษาหลักพุทธศาสนาในเชิงกว้างและโดยนัยจึงมีความสำคัญ

ในคำภีร์ทางพระพุทธศาสนามีการอ้างอิงหลายครั้งถึงสงคราม และมีภาพทหาร การอุปมาอุปมัยและอุปลักษณะ

รวมทั้งการอ้างอิงถึงวิธีการบรรเทาผลกระทบจากสงครามและการยึดมั่นในหลักธรรมแม้จะตกอยู่ในสถานการณ์ความขัดแย้ง

พุทธศาสนาตระหนักดีว่าที่ใดก็ตามที่มีสิ่งมีชีวิตที่ไม่สมบูรณ์ทางจริยธรรม ย่อมต้องเกิดความขัดแย้ง การแตกแยก

และการพิพาทอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตราบใดที่พฤติกรรมทางสังคมของคนเหล่านี้ได้รับอิทธิพลจากลักษณะทางจิตวิทยาที่ไม่ดี

เช่น ความโลภ ความโกรธ และวิสัยทัศน์ที่แคบ

พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่าความขัดแย้งดังกล่าวเกิดขึ้นได้ภายในกลุ่มสังคมทุกกลุ่มไม่ว่าจะเป็นกลุ่มสังคมขนาดเล็กที่สุด ครอบคลุมไปจนถึงกลุ่มที่มีความซับซ้อนสูงสุด เช่น รัฐที่มีการก่อตั้งขึ้นตามหลักการทางการเมือง (M.I.86)

สัจนิยมเชิงประจักษ์ (empirical realism)

ของคำภีร์ทางพระพุทธศาสนาในยุคแรกแสดงให้เห็นว่าพระพุทธเจ้าในประวัติศาสตร์และชุมชนชาวพุทธในยุคแรกได้ตระหนักถึงความเป็นจริงของสงคราม ความรุนแรงและการขัดกันทางอาวุธ (กล่าวโดยรวมคือสถาบันสงคราม)

และวิธีการลดความเจ็บปวดในโลกที่โดยพื้นฐานแล้วมีแต่ความทุกข์

ซึ่งชี้ให้เห็นว่าหลักพระพุทธศาสนา น่าจะยอมรับหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศได้โดยไม่ยาก

นิทานชาดกคือเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตในอดีตชาติของพระโพธิสัตว์หรือพระพุทธเจ้า ที่พระองค์ท่านค่อยๆ

ใช้เวลาหลายชาติภพเพื่อพัฒนาสร้างคุณลักษณะที่จะช่วยให้บรรลุพุทธภาวะ

ซึ่งชาดกได้ศึกษาหลักจริยธรรมในทางปฏิบัติที่สำคัญในโลกแห่งสังสารวัฏ และมักจะอ้างถึงสงครามระหว่างประเทศ

ทั้งนี้จะได้ชี้ชัดว่าสาระสำคัญของหลักจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับสงครามที่มีความสอดคล้องกับสาระสำคัญที่เป็นหลักพื้นฐานของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศนั้นสามารถพบได้ในนิทานทางพุทธศาสนาเหล่านี้

และหลักจริยธรรมในนิทานดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงมุมมองทางจริยธรรมทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องกับการทำสงคราม

ซึ่งเป็นส่วนเสริมหลักที่พบในพระสูตรและคำภีร์อื่น ๆ

นอกจากนี้ พุทธศาสนาให้ความสนใจอย่างมากกับสาเหตุของความขัดแย้งทั้งในระดับบุคคลและส่วนรวม

โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับสภาวะทางจิตใจที่อ่อนแอ / เสื่อม (อกุศล) ที่หยั่งรากลึกด้วยความโลภ

ความเกลียดชังและความหลงผิด

การวิเคราะห์ของพุทธศาสนาเกี่ยวกับความเป็นจริงทางจิตวิทยาของความเป็นมนุษย์นั้นเป็นสิ่งที่ช่วยพัฒนาการตีความของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ในแง่จิตวิทยาของมนุษย์

ชาวพุทธยอมรับว่าความขัดแย้งนั้นเป็นสิ่งที่แทบจะหลีกเลี่ยงไม่ได้

ดังนั้นเราจึงพบว่ามีคำสอนทางพุทธศาสนาที่สอดคล้องกับหลักกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศโดยตรง

และมีคำสอนบางส่วนที่อาจช่วยเสริมสร้างหลักกฎหมายดังกล่าวให้ดียิ่งขึ้น

จากข้อเท็จจริงที่เกิดจากทรัพยากรที่จำกัดและความเป็นมนุษย์

ชาวพุทธควรปฏิบัติอย่างไรเพื่อให้แน่ใจว่ามีการปฏิบัติตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเมื่อเกิดสงครามขึ้น

หัวข้อที่อาจกล่าวถึงในการประชุม โดยหยิบยกจากคำสอนของพระพุทธศาสนาอันเป็นที่ขัดแย้ง

และการประยุกต์ใช้หลักการทางพระพุทธศาสนากับ หัวข้อดังกล่าว

ก. ความเมตตากรุณา

1. การบรรเทาความทุกข์
2. การมีความเมตตากรุณาอย่างเท่าเทียมต่อผู้ที่อยู่ฝ่าย “ตนเอง” และผู้ที่อยู่ “อีกฝ่าย”
3. ความจำเป็นในการมอง “ฝ่ายตรงข้าม” ว่าเป็นมนุษย์ร่วมโลกซึ่งมีความต้องการต่างๆ เหมือนตนเอง
4. คนหนึ่งคนมีหน้าที่เพียงเพื่อรักษาผลประโยชน์ของฝ่าย “ตนเอง”
หรือทำเพื่อประโยชน์ตามหลักมนุษยธรรมในสถานการณ์ความขัดแย้งที่ยากลำบากมี

ข. การใช้กำลังขั้นรุนแรงถึงแก่อันตราย

1. ความจำเป็นในการหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้ไม่มีส่วนร่วมในการรบเสียชีวิตหรือบาดเจ็บจากลูกหลง
2. ความวิตกกังวลของทหาร/ผู้ทำการรบชาวพุทธเกี่ยวกับผลกระทบของการฆ่าผู้อื่น
3. การใช้อาวุธต้องห้าม โดยเปรียบเทียบกับสัมมาอาชีวะและข้อห้ามในพระพุทธศาสนาเกี่ยวกับการค้าอาวุธสงคราม

ค. หลักจริยธรรมของสงฆ์และฆราวาส

1. แม้ว่าตำราหลักในพระพุทธศาสนามีเนื้อหาเกี่ยวกับจริยธรรมของฆราวาส แต่โดยหลักแล้วจะเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับจริยธรรมของสงฆ์มากกว่า ในฐานะนักวิชาการ เราจะสามารถวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งได้มากขึ้นเพียงใด ผ่านการพิจารณาเนื้อหาที่เกี่ยวกับสงฆ์เพื่อแยกเอาใจความที่มีนัยยะเกี่ยวกับจริยธรรมของฆราวาส แทนที่จะพิจารณาเฉพาะเนื้อหาหลักที่เกี่ยวกับฆราวาสโดยตรงเท่านั้น การรื้อ (deconstruction) การประกอบสร้างเกี่ยวกับสงฆ์ในบางตำราจะมีผลต่อการนำมาปฏิบัติหรือไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำราที่ยึดถือปฏิบัติและใช้ในการให้อภัยต่อความรุนแรง เช่น มหาวงศ์ บทที่ 25 ตอนที่ 104-11
2. ศาสนาพุทธเป็นศาสนาที่ส่งเสริมสันติภาพโดยเนื้อแท้หรือไม่ และจุดยืนในการต่อต้านความรุนแรงของศาสนาพุทธทำให้ชาดการมีส่วนร่วมในทางปฏิบัติที่อาจบรรเทาความทุกข์หรือไม่ ศาสนาพุทธมีการจัดระดับความรุนแรงประเภทต่างๆ และการรับรองความรุนแรงที่มีการควบคุม (regulated violence) ระหว่างที่มีการขัดกันทางอาวุธหรือไม่ ซึ่งในที่สุดอาจช่วยบรรเทาความทุกข์ได้

ง. การดูแลผู้บาดเจ็บ ผู้ขาดการคุ้มครองและผู้ทุกข์ยาก

1. ให้ความเคารพโรงพยาบาลและสถานพยาบาลต่าง ๆ
2. ดูแลทหารฝ่ายตรงข้ามที่บาดเจ็บและยอมแพ้
3. คุ้มครองและดูแลพลเรือนที่ถูกคุกคาม ผู้พลัดถิ่นและอื่น ๆ
4. การปฏิบัติต่อผู้ทำการรบที่ถูกจับกุมและผู้ที่ถูกควบคุมตัวเนื่องจากการขัดกันทางอาวุธ

จ. ความรุนแรงทางเพศ

1. ความเป็นเพื่อนมนุษย์ ความเมตตากรุณาและศีลข้อที่ 3 ของพระพุทธศาสนา คือ ละเว้นจากการข่มขืนและประพฤติดุคในกามระหว่างที่มีการขัดกันทางอาวุธ

ฉ. การคุ้มครองทรัพย์สินพลเรือน

1. ศีลที่ว่าด้วยการละเว้นจากการลักขโมยในระหว่างสถานการณ์การขัดกันทางอาวุธ
2. หลีกเลี่ยงการสร้างความเสียหายโดยไม่มี ความจำเป็นต่อทรัพย์สินพลเรือนและโครงสร้างพื้นฐานสำคัญ
3. หลีกเลี่ยงการสร้างความเสียหายต่อพืชผลและเสบียงอาหาร (ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีวิตของพลเรือน)
4. การปฏิบัติต่อ “อีกฝ่าย” การแบ่งแยกต่างๆ (othering) การเคารพในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของอีกฝ่าย
5. ศาสนาพุทธมีทัศนคติที่เกี่ยวกับการมีรกรากและการถูกพลัดถิ่น (place and displacement) หรือไม่ หรือต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ตกอยู่ในพื้นที่ขัดกันทางอาวุธ และข้อกังวลเพื่อจะลดความเสียหายดังกล่าว

ช. สิ่งแวดล้อมและสัตว์

1. เคารพสิ่งมีชีวิตทุกชนิดในระหว่างสถานการณ์การขัดกันทางอาวุธ
(การคุ้มครองสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื่องจากเกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิต)

ซ. การควบคุมตนเอง วินัยในตัวเอง ความรับผิดชอบ

1. ความรับผิดชอบส่วนบุคคลและการมีสติในระหว่างสถานการณ์การขัดกันทางอาวุธ
2. ผลกระทบจากแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นลูกผู้ชายเกี่ยวกับการขัดกันทางอาวุธที่เกี่ยวข้องกับชาวพุทธ

3. การหยุด/จำกัดวงจรรุนแรงในสถานการณ์การขัดกันทางอาวุธ (การประนาม การตอบโต้กลับ การแก้แค้น การย้ายศึกดีศรีและทำให้อับอาย) กล่าวคือ การละเมิดกฎข้อหนึ่งไม่สามารถนำมาใช้เป็นข้ออ้างในการละเมิดกฎอื่นๆ ได้

4. การตระหนักถึงความเป็นเหตุเป็นผลเชื่อมโยง (causal conditions) ที่ซับซ้อนของสถานการณ์หรือพฤติกรรมใด ๆ ที่มีขึ้นในระหว่างสถานการณ์การขัดกันด้วยอาวุธ

5. มิติทางจิตวิทยาและการปฏิบัติทางทหารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการขัดกันทางอาวุธ

6. วิธีการทำทนายอำนาจ การขัดขึ้น ศาสนาพุทธสอนอะไรบ้างเกี่ยวกับการทำทนายผู้ที่มีอำนาจ เมื่อเกิดปัญหาด้านจริยธรรมในระหว่างสถานการณ์การขัดกันทางอาวุธ

7. ความสำคัญที่จะต้องมึสติรู้ความโลก

ความเกลียดชังและ/หรือความหลงผิดซึ่งอาจนำไปสู่การละเมิดหลักการของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศและหลักทางพุทธศาสนาในระหว่างสถานการณ์การขัดกันทางอาวุธ

8. การเรียนรู้เรื่อง กุศล คือ "การมีศีลธรรม/มีความรู้" และ อกุศล "การไม่มีศีลธรรม/ไม่มีความรู้" บุญ "ที่เป็นกุศล" หรือ "กรรมดี" และ บาป "สิ่งไม่ดี" หรือ "สิ่งที่ผิด" ในบริบทของสงครามและของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ตามหลักของพุทธศาสนาเราทุกคนสามารถเป็นคนดีมีคุณธรรมได้ด้วยการไม่โลภ ไม่โกรธและไม่หลง และเป็นคนไม่ดีได้ด้วยความโลภ ความโกรธและความความ

9.

ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้เรื่องธรรมะและแง่มุมทั้งสี่ด้านต่อไปนี้เพื่อใช้ในการพิจารณาตัดสินใจอย่างมีจริยธรรมในระหว่างสถานการณ์การขัดกันทางอาวุธ คือ ฉันทะ (ความตั้งใจทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง) โทสะ (ความเกลียดชัง) ภย (ความกลัว) และ โมหะ (การหลงผิด ความโง่เขลา)

ฉ. ประเด็นเกี่ยวกับรัฐบาล

1.

แนวคิดเกี่ยวกับกษัตริย์ผู้ชอบธรรมและหน้าที่ของกษัตริย์ในการวางตนอย่างถูกต้องในระหว่างสถานการณ์ความขัดกันทางอาวุธ รวมถึงการปกครองด้วยความเป็นธรรมและการปกป้องคุ้มครองพลกนิกร

2. ประเด็นเกี่ยวกับการยับยั้งชั่งใจและการควบคุมตนในการใช้อำนาจในระหว่างสถานการณ์ความขัดกันทางอาวุธ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจโดยมิชอบ

และเกี่ยวกับประเด็นว่าประเทศดังกล่าวมีระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจหรือไม่ และในทางปฏิบัติจะเกี่ยวข้องกับปัญหาต่าง ๆ เช่น การข่มขืน

การทรมานและการดูหมิ่นผู้ตกเป็นเหยื่อเพื่อแสดงถึงการมีอำนาจเหนือกว่า การแก้แค้น การข่มขู่และการทำให้อับอาย
ดังนั้นควรใช้อำนาจในลักษณะใดในระหว่างสถานการณ์ความขัดแย้งทางอาวุธ
และมีวิธีการใช้อำนาจและใช้กำลังอย่างมีมนุษยธรรมและ/หรือเป็นไปตามหลักธรรมหรือไม่

ญ. ด้านสังคมวัฒนธรรม

1.

เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างทางกรอบความคิดและการปฏิบัติระหว่างแนวทางของพระพุทธศาสนาเชิงบรรทัดฐาน/เชิงแนะนำ
(normative/prescriptive approaches) และประเพณีทางพุทธศาสนาที่ดำรงอยู่จริง (lived traditions)

ในระหว่างสถานการณ์การขัดแย้งทางอาวุธ ซึ่งได้รับอิทธิพลและแยกไม่ขาดจากองค์ประกอบทางสังคมและวัฒนธรรม